

Leden van een Palestijns gezin zitten buiten een provisorische hutje bij de resten van hun huis in het Jabaliya-vluchtelingenkamp in de Gazastrook. [foto EPA/Ali Ali]

‘Israël lijdt niet, de Palestijnen wel’

„Israël, dat zich als enige democratie van het Midden-Oosten ziet, heeft alle gevoel voor moraliteit verloren.” Dat zegt Susan Nathan, een van de weinige Joodse Israëliërs die het *unverfroren* opneemt voor de Palestijnen. „De prijs aan mensenlevens is te hoog als we niet onderhandelen”, zal ze vandaag in Utrecht vertellen.

**door onze redacteur
Gerhard Wilts**

UTRECHT – „Israël kan niet zeggen dat het lijdt”, zegt de in Groot-Brittannië geboren schrijfster Susan Nathan-Levi vol overtuiging.
„Natuurlijk zijn bomaanslagen en raketbeschietingen erg, maar er staat een machtig leger – in kracht het vierde ter wereld – dat de bevolking kan beschermen. Israël ligt onder vuur? We hebben het er zelf naar gemaakt. Het is psychologie, gretig door de regering verkondigd: wij zijn Joden, iedereen haat ons, dus moeten we voor ons zelf opkomen. Het Iraanse

gevaar? Hun bewapening dateert uit de Vietnamtijd, die van ons is uiterst geavanceerd.”

Dat superieure militaire schild staat in schril contrast met de omstandigheden waaronder Palestijnse vluchtelingen leven, aldus Susan Nathan. Ze weet waarover zij het heeft. En niet alleen omdat haar choonzoon bij een Palestijnse bomaanslag om het leven kwam of omdat zij de schuilkelder in moest voor de katoesjaketten van Hezbollah.

Als kind heeft ze het Europese antisemitisme aan den lijve ondervonden. „Mijn achternaam Levi was ongewoon. Vaak stond ik als kind voor spiegel, in mijn gezicht zoekend naar ‘afwijkingen’. Naar de kerk durfde ik niet. Ondanks hoge cijfers kon ik geen vervolgopleiding in Londen doen, omdat het quotum aan Joodse studenten vol was. Dat laatste heeft mijn leven gemarkeerd: nooit zou ik iemand nog toestaan mij mijn plek laten wijzen.”

Grote schok

Op haar 47e strandde haar huwelijk. „Ik besloot een nieuw leven te beginnen en vond in 1999 een baan in Tel Aviv. Aan de vooravond van de tweede intifada, in 2000, rees bij mij de vraag wat de Israëliëse regering bezielde. Het verlangen naar vrijheid en macht was ons naar het hoofd gestegen, over het bestaansrecht van een Joodse staat werd niet meer nagedacht.” In die tijd werd Susan vanwege haar kennis van het Engels gevraagd een handleiding te schrijven voor een Israëliëse en Arabische non-gouvernementele organisatie hoe zij fondsen van de Verenigde Naties zouden kunnen krijgen. „Ik had nauwelijks een idee hoe Arabieren in Israël leefden. Mede door de manier waarop mijn landgenoten over Palestijnen praatten – een besmettelijke ziekte, houd ze in hun getto’s - besloot ik drie maanden vrijwillig in een Palestijns vluchtelingenkamp te gaan wonen.”

Wat ze tegenkwam, schokte haar enorm. „Veel van wat ik gelezen en gehoord had, waar ik in geloofd had, bleek niet te kloppen.

Ik sprak er met vrienden in Tel Aviv over. Sommigen vonden dat ik leugens geloofde. Anderen stemden de discriminatie toe en erkenden dat Palestijnen rechten onthouden worden. Maar als het op de vraag over het bestaansrecht van de staat Israël kwam, stokte het gesprek.”

Zionistische afkomst

De drie maanden zijn uitgelopen tot acht jaar. Susan Nathan woont in Tamra, een Palestijns vluchtelingenkamp van 30.000 inwoners in Galilea. Daar schreef ze de bestseller *'The Other Side Of Israel'* (De andere kant van Israël), waarin ze vertelt hoe haar Arabische burens moeten leven. De levensomstandigheden zijn er veel zwaarder dan in Israël, benadrukt ze. „In Tamra is de infrastructuur volledig verwoest, vuilnis wordt niet opgehaald, zestig procent van de huizen heeft geen riolering, de sociale dienstverlening is ontoereikend.

De straten lijken opgebroken, het achterstallig onderhoud is enorm, want het Arabische gemeentebestuur is bankroet. Voor inheemse vluchtelingen is geen compensatie, er zijn veel ziektes, maar de Israëlische regering wil er geen shekel voor uittrekken.” Nathan leeft als 'Jodin in een Arabische wereld'. „Israël is mijn thuis en het hart van mijn leven”, zegt ze. Haar zionistische afkomst zal ze nooit vergeten; het versterkt juist haar positie, zegt ze strijdvaardig, in discussies

over de rechten van Palestijnen, zoals ze vandaag zal doen in een lezing in Utrecht. De schrijvende levensomstandigheden van de Palestijnen lijken sterk op die van de miljoenen inwoners in de townships in Zuid-Afrika, het geboorteland van haar vader. „Ik was verbijsterd toen ik zag in wat voor situatie veel Palestijnen leven”, zegt ze. „Ze hebben nauwelijks rechten en kunnen niet ontsnappen uit hun leefomgeving. Familieclans regeren de kampen, onderhuids is vaak een machtsstrijd gaande. Het lid zijn van een familie is belangrijker dan wat ook, want het geeft zekerheid en status. Steeds meer meisjes gaan een *hijab* (sluier) dragen, want daaraan ontlene ze nog iets van zelfrespect.” Het gebrek aan ontplooiingskansen brengt Nathan tot de conclusie dat „ook Gaza nog steeds bezet is”.

Toekomst

Het huidige Israël onder een rechtse regering stemt haar uiterst somber over de toekomst.

„Beoogd premier Netanyahu heeft eens gezegd dat Israël een Europees land is. Dat is het helemaal niet”, aldus Susan Nathan, „het is een oriëntaals land, met een ander temperament dan West-Europa. Dat ontdekken ook steeds meer Israëliërs van wie velen Arabisch leren om nieuws en interviews op de Arabische zender al-Jazeera te kunnen volgen.”

Er rest de Joodse staat niets anders dan echt te onderhandelen met de Arabieren, „door dik en dun, zonder voorwaarden vooraf”. Nathan pleit voor een 'evenwichtige' regering, „met Palestijnse

ministers met een volwaardige portefeuille, bijvoorbeeld Defensie”. Een andere keuze is er niet. „We kunnen niet langer op voet van oorlog doorleven.

Aan beide zijden is de menselijke prijs te hoog als we niet onderhandelen. Hamas heeft het recht te bestaan, de beweging is een deel van de Palestijnse samenleving en haar aanhangers zijn lang niet allemaal fanatiek.”

Het zou de Israëlische regering niet moeten uitmaken of de tegenpartij het bestaan van de Joodse staat afwijst.

Nathan: „De staat Israël bestaat!

We hoeven niemand te vragen of we recht van bestaan hebben, niemand! Dus ga door met onderhandelen in plaats van de slachtofferrol uit te venten.” Fel keert zij zich tegen de 'politiek van angst' van de huidige politieke leiders in Israël. „Het ontbreekt aan visie, het land wordt vooral geregeerd door emoties en de waan van de dag.

Netanyahu en Lieberman bedrijven koehandel over de Westelijke Jordaanoever, zij bestendigen de corruptie in de Israëlische politiek.”

„Als ik 's morgens wakker wordt, voel ik geen respect voor mijn regering, want daarvoor is Israël teveel een bananenrepubliek geworden. Het moderne Israël heeft verleerd mensen gelijk te behandelen en elk gevoel van moraliteit verloren. Alles waar je trots op was joods te zijn, is vernietigd, op de meest brute manier. Israël is voor Joden de gevaarlijkste plek geworden om te leven. Nergens ben ik in groter gevaar dan in het land waar ik nu leef. En dat alles maakt me heel erg verdrietig.”

De organisatie Sabeel (Arabisch voor 'bron' of 'weg') is in 1990 opgericht door Palestijnse christenen en staat onder leiding van predikant dr. Naim Ateek. Het is een oecumenische beweging voor Palestijnse bevrijdingstheologie, die op een geweldloze manier wil werken aan verzoening tussen Israëliërs en Palestijnen. Sabeel houdt vandaag in de Doopsgezinde Kerk in Utrecht een 'Dag van het Land', over de 'gevolgen van de Bezetting voor de Palestijnse én Israëlische samenleving'. De beweging verenigt dertien kerkgenootschappen die zich solidair hebben verklaard met het Palestijnse volk.